

فرآیند کار طرح گواهی اعتبار مولد (گام)

بانک مرکزی و پیامدهای آن

طرح گام به منظور تأمین سرمایه در گردش در بخش تولید توسط بانک مرکزی طراحی و اجرایی شده است. این طرح در ماهیت مانند چک مدت‌داری است که توسط بانک به نام تولیدکننده صادر می‌شود و به نوعی خلق نقدینگی است. از پیامدهای این طرح می‌توان به: تأمین سرمایه در گردش بخش تولید و رونق این بخش، هدایت اعتبارات خلق شده بانک‌ها به سمت تولید و کاهش هزینه‌های مالی بخش تولید (که همواره مورد گلیایه و تأکید تولیدکنندگان بوده است) اشاره کرد. در اجرای این طرح لازم است به هشدارهای احتیاطی شامل لزوم داشتن بانک اطلاعاتی از واحدهای تولیدی، توجه به زمینه‌های شیوع فساد و انحراف اعتبار، توجه به تزریق هدفمند نقدینگی براساس کشش تقاضای بازار کالاها و هماهنگی بازه زمانی پذیرش اوراق گام در بازار سرمایه با وضعیت بازار بدهی کشور توجه کرد و اینکه طرح گام موجب فراموشی حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط نشود. از این رو، پیشنهادهایی مانند تعیین نهاد نظارتی مشخص و دقیق در خصوص اجرای طرح، تشکیل کارگروه رصد بازارهای مختلف کشور و ارایه اوراق براساس پیش‌بینی تقاضا، عرضه اوراق گام در بازار سرمایه هماهنگ با ظرفیت تقاضای بازار بدهی و تهیه بانک اطلاعاتی از واحدهای تولیدی فعال و غیرفعال ارایه می‌شود.

در مورد تزریق پول به اقتصاد به منظور ایجاد رشد اقتصادی نظریه‌های مختلفی وجود دارد و هر کدام از این نظریات جزییات زیادی دارند. به طور کلی، می‌توان این دیدگاه‌ها را به دو گروه تقسیم کرد؛ یک گروه معتقدند، رشد (تزریق) پول فراتر از نرخ رشد اقتصادی شاید به دلایل چسبندگی‌های مختلف قیمتی و غیرقیمتی در بازارها، ابتدا رشد اقتصادی را اندکی افزایش دهد، اما در نهایت (در کوتاه‌مدت یا بلندمدت)، به افزایش سطح عمومی قیمت‌ها (تورم) منجر می‌شود و اثر مثبتی بر رشد اقتصادی ندارد. گروه دیگر، پول و خدمات پولی را به عنوان یکی از نهادهای تولید می‌دانند و بیان می‌کنند که اگر پول به صورت هدایت شده یا کنترل شده به بخش‌های اولویت‌دار اقتصاد ملی (مانند صنعت و کشاورزی) تزریق شود، اگرچه به احتمال زیاد تورم افزایش می‌یابد، اما به رشد اقتصادی منجر می‌شود، به طوری که در نهایت، توسعه و افزایش تولید ناخالص داخلی را در پی دارد.

باید توجه کرد که همه دیدگاه‌های اقتصادی در خصوص تورم‌زا بودن انتشار پول مازاد، اتفاق نظر دارند و در شرایط تورم شدید، تزریق پول به منظور ایجاد رونق اقتصادی را توصیه نمی‌کنند. تورم کنونی اقتصاد ایران بالاست و تزریق پول به اقتصاد به منظور ایجاد رونق اقتصادی، نمی‌تواند سیاست مطلوبی

می‌شود. در بخش چهارم، ملاحظات امنیت اقتصادی در خصوص موضوع گزارش مطرح می‌شود. در بخش نهایی، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای سیاستی ارائه می‌شود.

بانک‌ها با اتکاب منابع سپرده‌ای، به خلق اعتبار و اعطای تسهیلات اقدام می‌کنند و تنها چیزی که برای بانک‌ها اهمیت دارد، بازپرداخت تسهیلات توسط مشتریان است. از این رو، توجهی به مصارف واقعی تسهیلات ندارند و حتی اگر دغدغه‌ای در این خصوص داشته باشند، ابزار و توانایی کنترل مصارف تسهیلات اعطایی را ندارند.

۱- فرآیند کار طرح گام

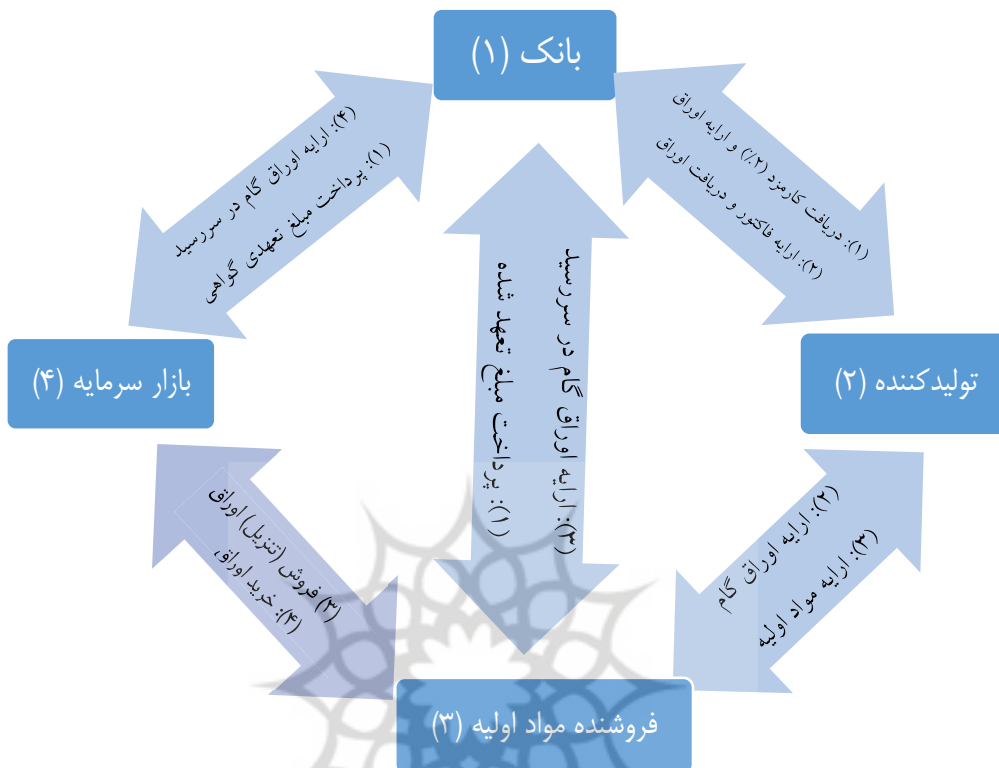
بر اساس گفته‌های رییس کل بانک مرکزی، در طرح گواهی اعتبار مولد (گام) که با ظرفیت اولیه ۵۰ هزار میلیارد تومان اعتبار در شبکه بانکی کشور آغاز به کار کرده است، تولیدکنندگان بر مبنای فاکتور خرید مواد اولیه از بانک عامل درخواست انتشار و تضمین گواهی اعتبار مولد در سررسید می‌کنند و به بنگاه فروشنده مواد اولیه تحویل می‌دهند. دارنده گواهی می‌تواند آن را تا سررسید نگه دارد یا به فروشنده مواد اولیه خود تحویل دهد یا تحت شرایطی در بازار سرمایه تنزیل کند. برای داشتن تصویری از فرآیند کار طرح گام، نمودار شماره ۱، ارائه شده است.

باشد. این در حالی است که به دلیل شوک ارزی ۱۳۹۷، هزینه‌های مواد اولیه تولیدکنندگان حداقل ۳ برابر افزایش یافته و نیاز به سرمایه‌درگرددش تولیدکنندگان حداقل ۳ برابر سال‌های گذشته شده است. از این رو، باید سازوکاری ایجاد شود که نیازهای سرمایه‌درگرددش تولیدکنندگان تأمین شود. یکی از راهکارهای کاهش نیاز به نقدینگی سرمایه‌درگرددش، ترویج معاملات نسبه است، اما با توجه به شرایط ریسکی و تورمی اقتصاد و کاهش پیوسته ارزش ریال، اطمینان و انگیزه‌ای برای نسبه‌فروشی وجود ندارد. بانک مرکزی به منظور جبران این کاستی، طرح گام (گواهی اعتبار مولد) را طراحی، معرفی و اجرا کرده است. در قالب این طرح قرار است تولیدکنندگان به بانک‌ها معرفی شوند و با تضمین بانک، گواهی اعتبار دریافت کنند. به این ترتیب، در زنجیره ارزش، اوراق بهادار جای پول نقد را می‌گیرد.

در آخرین جلسه شورای پول و اعتبار، کلیات طرح گواهی اعتبار مولد گام با هدف ابزارسازی برای تأمین اعتبار واحدهای تولیدی در قالب زنجیره تأمین از سوی بانک مرکزی پیشنهاد و بعد از تأیید در دهه فجر سال ۱۳۹۸ با ظرفیت اولیه ۵۰ هزار میلیارد تومان اجرایی شد.

پرسش‌های مختلفی در خصوص فرآیند اجرا، پیامدها و ملاحظات امنیت اقتصادی طرح گام مطرح است. از این رو، در این گزارش نخست، فرآیند کار طرح گام مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بخش دوم، پیامدهای احتمالی این طرح تشریح می‌شود. در بخش سوم، هشدارهای احتیاطی در اجرای طرح گام بیان

نمودار ۱- فرآیند انتشار اوراق گام

مأخذ: یافته‌های گزارش.

باید توجه کرد که در سررسید اوراق گام، متقاضی باید توجه کرد که در همان لحظه‌ای که اوراق از سوی اعتبار گام (تولیدکننده) باید اصل مبلغ تعهد شده در اوراق گام را به بانک پرداخت کند. این اوراق دارای سررسید کوتاه‌مدت بوده و مدت سررسیدشان کمتر از یک سال است.

از نظر ماهیتی این اوراق مانند چک مدت‌داری است که توسط بانک‌ها به نام تولیدکنندگان صادر می‌شود. انتشار این اوراق مانند چک، نوعی خلق پول توسط بانک‌هاست. حال، پرسش این است که آیا به اندازه رقم انتشار اوراق به نقدینگی کشور اضافه می‌شود؟

باید گفت، در همان لحظه‌ای که اوراق از سوی بانک در اختیار متقاضی قرار می‌گیرد، حداقل به همان میزان به نقدینگی کشور تا سررسید آن اوراق افزوده می‌شود. باید توجه کرد که اگر انتشار اوراق همواره ادامه یابد، به طوری که هم‌زمان با سررسید اوراق، اوراق جدیدی منتشر شود یا همان اوراق تمدید شوند، نقدینگی کشور همواره از طرف انتشار اوراق نیز حداقل به اندازه حجم اوراق، منبسط می‌شود. به طور کلی تا پایان سررسید آخرین اوراق منتشر شده، حداقل به میزان حجم اوراق گام، به نقدینگی کشور افزوده می‌شود.

۲- پیامدهای اجرای طرح

مشتریان است. از این رو، توجهی به مصارف واقعی تسهیلات ندارند و حتی اگر دغدغه‌ای در این خصوص داشته باشند، ابزار و توانایی کنترل مصارف تسهیلات اعطایی را ندارند. تجارب سال‌های گذشته نشان داده است که بخش زیادی از تسهیلاتی که به بخش تولید پرداخت می‌شود، در عمل برای خرید دارایی‌های غیربهره‌ور مانند مسکن، زمین، طلا و ارز صرف می‌شود (این موضوع، به «انحراف اعتبار» معروف است). در واقع، به‌رغم افزایش اعطای اعتبار در کشور، بخش‌های تولیدی و بهره‌ور کشور از این اعتبارات بی‌نصیب می‌شوند.

در طرح گام، از آنجا که تسهیلاتی اعطا نمی‌شود و صرفاً ضمانتنامه‌ای براساس مستندات تولیدکننده بابت خرید مواد اولیه صادر می‌شود، احتمال «انحراف اعتبار» کاهش می‌یابد و بخش تولید از خلق اعتبار بانک‌ها بی‌نصیب نمی‌ماند. بنابراین، طرح گام موجب می‌شود اعتبارات بانکی به سمت بخش تولید هدایت و گردش چرخ‌های تولید تسهیل شود.

۲-۳- کاهش هزینه‌های مالی تولید

تسهیلاتی که بانک‌ها به فعالان اقتصادی می‌پردازند، اغلب با نرخ سود سالانه حداقل ۱۸ درصد است، در حالی که نرخ کارمزد اوراق گام تنها ۲ درصد است. از این رو، طرح گام نقش مهمی در کاهش هزینه‌های مالی تولید دارد. بانک با دریافت کارمزد، خرید مواد اولیه را برای تولیدکنندگان تضمین می‌کند و با توجه به اینکه سررسید تعهدات از سوی بانک تضمین می‌شود، فروشندگان هم در هنگام وصول هیچ‌گونه نگرانی از این بابت ندارند.

در واقع، این طرح، شکلی از سیاست هدایت اعتبار است، به طوری که اعتبار توسط بانک‌ها خلق می‌شود و در اختیار بخش تولید قرار می‌گیرد. از این رو، حداقل به اندازه مبلغ اوراق گام منتشر شده، به نقدینگی کشور اضافه می‌شود. تزریق نقدینگی به این شکل می‌تواند پیامدهایی برای اقتصاد داشته باشد که در ادامه به آن می‌پردازیم.

۲-۱- تأمین سرمایه در گردش بخش تولید

نیاز به نقدینگی سرمایه در گردش بخش تولید به دلیل بیش از ۳ برابر شدن هزینه‌های تأمین مواد اولیه در یک سال اخیر، توانایی تأمین این نیاز را از سوی نظام بانکی به دلیل شرایط کنونی اقتصاد در کشور با مشکل مواجه کرده است. اوراق گواهی اعتباری توسط بانک‌ها تضمین و صادر می‌شود تا در اختیار تولیدکنندگان قرار گیرد و در بازار سرمایه به فروش برسد. تولیدکنندگان از محل نقدینگی حاصل از این اوراق، علاوه بر تأمین مطالبات خود از سایر تولیدکنندگان، نقدینگی مورد نیاز به منظور پرداخت بدهی به سایر بخش‌های تولیدی یا سرمایه‌ای برای خرید مواد اولیه را تأمین می‌کنند. این موضوع باعث می‌شود که با تأمین مالی سرمایه در گردش بخش تولید، رکود اقتصادی کاهش یابد و مقاومت اقتصادی تقویت شود.

۲-۲- هدایت اعتبار به سمت تولید

بانک‌ها با اتکاب منابع سپرده‌ای، به خلق اعتبار و اعطای تسهیلات اقدام می‌کنند و تنها چیزی که برای بانک‌ها اهمیت دارد، بازپرداخت تسهیلات توسط

مواد اولیه نکنند یا فعالان اقتصادی زمینه فعالیت خود را به این بهانه تغییر ندهند. حتی باید دقت کرد که کارگاه‌های تعطیل تقاضای مواد اولیه نکنند. بنابراین، بانک مرکزی باید مراقبت‌های لازم را به عمل آورد تا فعال بودن کارگاه و محل خرید و تأمین مایحتاج مشخص باشد. اگر نظارت‌های لازم انجام نشود، این احتمال وجود دارد که برخی تولیدکنندگان، با هدف دلالی مواد اولیه، متقاضی مواد اولیه براساس اوراق گام باشند.

۳-۲- توجه به شیوع فساد و انحراف اعتبار

از آنجا که امکان فساد در جامعه ما بالاست باید زیرساخت‌های این طرح از جمله فاکتور و میزان تولید هم برای خریدار و هم برای فروشنده شفاف باشد. باید توجه کرد که کارمزد اوراق گام ۲ درصد بوده و تسویه اوراق توسط بانک تضمین شده است. این در حالی بوده که نرخ سود تسهیلات حداقل ۱۸ درصد و از سوی دیگر، نرخ تورم تحقق‌یافته و انتظاری کشور بالای ۳۰ درصد است. از این رو، انگیزه زیادی برای سوءاستفاده از این طرح و بروز فساد از طریق فاکتورهای صوری وجود دارد؛ برای مثال، عرضه‌کننده مواد اولیه با دریافت درصدی از رقم نوشته شده در فاکتور، به‌طور صوری فاکتور فروش مواد اولیه را به نام تولیدکننده صادر می‌کند. سپس، تولیدکننده از بانک، اوراق گام دریافت می‌کند و در بازار به فروش می‌رساند و مبلغ آن را صرف مواردی مانند سفته‌بازی در بازارهای ارز، طلا و... می‌کند. حتی تولیدکننده می‌تواند بعد از دریافت اوراق گام براساس فاکتور صوری، آن را به خود صادرکننده

یکی از موضوع‌هایی که همواره مورد گلابه و اعتراض تولیدکنندگان بوده، بالا بودن هزینه تأمین مالی است. این طرح، هزینه تأمین مالی بخشی از نیازهای مالی تولیدکنندگان را به‌طور قابل توجهی کاهش می‌دهد. این موضوع باعث می‌شود که سودآوری بخش تولید افزایش یابد و انگیزه‌های گسترش تولید و افزایش اشتغال در بنگاه‌های فعال تقویت شود که در نهایت، به ارتقای امنیت اقتصادی منجر می‌شود.

۳- هشدارهای احتیاطی در اجرای طرح گام

تا قبل از ارایه طرح گام توسط بانک مرکزی، همواره تأمین مالی بخش تولید صرفاً با ارایه تسهیلات تکلیفی انجام می‌شد که احتمال انحراف اعتبارات اعطایی بالا بود و بررسی‌های میدانی نیز بالا بودن درصد انحراف اعتبار را تأیید کرده است. به نظر می‌رسد یکی از اهداف طرح گام، کاهش این انحرافات باشد و می‌توان تلاش بانک مرکزی را برای طراحی روش جدید به‌منظور تأمین مالی بخش تولید حرکتی مثبت تلقی کرد. به‌هرحال، نخستین بار است که این طرح ارایه و اجرایی شده و برای نیل به اهداف، لازم است به هشدارهای احتیاطی و ملاحظات توجه شود.

۳-۱- لزوم داشتن بانک اطلاعاتی از واحدهای

تولیدی

وجود بانک اطلاعاتی قوی از واحدهای تولیدی از آن جهت مهم است که کارخانه‌ها یا کارگاه‌های تولیدی بیش از ظرفیت تولیدی، تقاضای چندین تن

نباشد، می‌تواند کل بازار بدهی و سرمایه کشور را تحت تأثیر قرار دهد. اگر عرضه اوراق گام یک‌باره نباشد، می‌تواند در راستای ابزار عملیات بازار باز نیز آثار مثبت داشته باشد.

۳-۵- طرح گام موجب فراموشی بنگاه‌های کوچک و متوسط نشود

طرح گام به‌گونه‌ای طراحی شده است که در عمل، تنها شرکت‌های شناخته‌شده موفق به دریافت اوراق گام می‌شوند، زیرا بانک نیاز دارد که قبل از صدور اوراق گام، متقاضی را اعتبارسنجی کند. به احتمال زیاد، بنگاه‌های کوچک و متوسط نتوانند اعتبار لازم را نزد بانک به‌منظور صدور این اوراق کسب کنند. این امکان وجود دارد که بانک مرکزی تمرکز خود را به این طرح معطوف و سیاست‌های حمایت اعتباری از بخش تولید را به طرح تولید را به طرح گام محدود کند، در حالی که بخش مهمی از اشتغال بخش تولید و صنایع کشور مربوط به کسب‌وکارهای کوچک و متوسط است و همه دولت‌های جهان، حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط را در اولویت خود قرار می‌دهند و از آن به‌عنوان ابزار تقویت اشتغال، رشد و توسعه کشورشان استفاده می‌کنند.

۴- ملاحظات امنیت اقتصادی

طرح گام به‌نوعی سیاست حمایت اعتباری است و اعتبارات ارزان‌قیمت را در اختیار بخش تولید قرار می‌دهد. تجارب جهانی و ایران نشان می‌دهد که ارایه تسهیلات و اعتبارات ارزان‌قیمت با خود فساد نیز به همراه می‌آورد. در واقع، به دلیل ارزان‌قیمت بودن این

فاکتور (یعنی فروشنده مواد اولیه) بفروشد. انگیزه این موضوع، پایین بودن نرخ کارمزد در مقایسه با نرخ‌های سود بانکی و تورم است.

۳-۳- توجه به تزریق هدفمند نقدینگی براساس کسب تقاضای بازار کالاها

باید توجه کرد که ۵۰ هزار میلیارد تومان نقدینگی طرح گام باید صرف تولید کالاهایی شود که به‌اندازه کافی تقاضا برای آنها وجود دارد و به صورت هدایت شده، پرداخت شود. اگر اوراق گام به صنایعی اعطا شود که تقاضای پایینی برای محصولات تولیدی آنها وجود دارد، احتمال نکول اصل مبلغ اوراق توسط دریافت‌کنندگان اوراق وجود دارد. در صورت نکول، بانک ضرر قابل توجهی را متحمل خواهد شد، زیرا اصل مبلغ اوراق را تضمین و تنها کارمزد ۲ درصدی دریافت کرده است. بی‌توجهی به این موضوع می‌تواند به شکست طرح گام در حمایت از تولید بینجامد.

۳-۴- بازه زمانی تزریق اوراق اعتبار گام در بازار سرمایه

همان‌طور که بانک مرکزی اعلام کرده است، اوراق گام در بازار سرمایه قابل عرضه خواهند بود. حال این مسئله مهم است که بانک مرکزی ۵۰ هزار میلیارد تومان اوراق مالی را در چه بازه‌هایی به بازار تزریق می‌کند. اگر یک‌باره باشد، به‌احتمال خرید اوراق بدهی دولت توسط اشخاص و اجرای عملیات بازار باز را دچار شوک خواهد کرد، زیرا در عملیات بازار باز، در صورت نبود تقاضا برای اوراق بدهی دولت، بانک مرکزی موظف به خرید اوراق است. حال، اگر در عرضه اوراق گام ملاحظات تقاضای بازار مدنظر

سیاسی و...) و غیرمستقیم (ناشی از تشدید التهاب بازار دارایی‌ها مانند ارز و طلا) امنیت اقتصادی کشور را دچار آسیب جدی می‌کند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

طرح گام که نخستین بار توسط بانک مرکزی ارایه و اجرایی شده، به‌منظور تأمین مالی سرمایه‌در گردش تولیدکنندگان کشور بوده است. به نظر می‌رسد این طرح بهتر از ارایه تسهیلات بانکی به تولیدکنندگان است. در این طرح، امکان نظارت بر خرج کردن اعتبار ارزان‌قیمت وجود دارد و احتمال زیادی وجود دارد که اعتبارات حمایتی بانک مرکزی به تولیدکنندگان واقعی برسد. به‌طور کلی از پیامدهای این طرح می‌توان به: تأمین سرمایه‌در گردش بخش تولید و رونق این بخش، هدایت اعتبارات خلق‌شده بانک‌ها به سمت تولید و کاهش هزینه‌های مالی بخش تولید که همواره مورد گلابه و تأکید تولیدکنندگان بوده است، اشاره کرد. این طرح در ماهیت مانند چک مدت‌داری است که توسط بانک به نام تولیدکننده صادر می‌شود و نوعی خلق نقدینگی است. در اجرای این طرح باید به هشدارهای احتیاطی شامل لزوم داشتن بانک اطلاعاتی از واحدهای تولید، توجه به شیوع فساد و انحراف اعتبار، توجه به تزریق هدفمند نقدینگی براساس کشش تقاضای بازار کالاها، هماهنگی بازه زمانی پذیرش اوراق گام در بازار سرمایه با وضعیت بازار بدهی کشور و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط توجه کرد.

نوع اعتبارات، تقریباً در همه اقشار جامعه انگیزه ایجاد می‌کند که این اعتبارات را تقاضا کنند. این موضوع باعث می‌شود از سویی، فشار تقاضای اوراق زیاد باشد و شناسایی اشخاص پرریسک برای بانک دشوار و بانک با ریسک انتخاب نامساعد^۱ شدیدی مواجه شود. از سوی دیگر، به دلیل ارزان‌قیمت بودن آن حتی با احتساب جریمه دیرکرد، دریافت‌کنندگان اوراق انگیزه لازم را به‌منظور تأخیر در بازپرداخت بدهی خود به بانک‌ها دارند و بانک‌ها با این طرح با ریسک مخاطرات اخلاقی^۲ شدیدی مواجه می‌شوند. همچنین احتمال بروز فساد از نوع پارتی‌بازی و عدم رعایت اصول اعتبارسنجی در اعطای اوراق وجود دارد. در واقع، امکان دارد اوراق گام بدون رعایت اصول قانونی در حجم‌های زیاد برای متقاضیان رانت‌جو صادر شود و مشکلات مالی مانند تسهیلات بدون وثیقه یا با وثیقه نامعتبر که در سال‌های اخیر در بانک سرمایه و برخی دیگر از بانک‌ها اعطا شده است، به وقوع بپیوندد. بی‌توجهی به زمینه‌های شکل‌گیری ناکارآمدی و فساد، نه تنها می‌تواند موجب شکست طرح گام در حمایت از بخش تولید شود، بلکه می‌تواند بر اندک سرمایه اجتماعی کشور - که در سال‌های اخیر به سبب فسادهای اقتصادی دچار آسیب شدید شده است - و اندک اعتماد مردم به بانک مرکزی تأثیر مخربی برجای بگذارد. کاهش سرمایه اجتماعی کشور و کاهش اعتماد به بانک مرکزی به‌طور مستقیم (مانند بروز اعتراض‌های خیابانی، کاهش مشارکت

1- Adverse Selection
2- Moral Hazard

اعتبارات اعطایی این طرح در بانکها پیشگیری شود. همچنین برای صنایعی که احتمال افزایش تقاضا دارند، اوراق گام بیشتری تخصیص یابد؛ برای مثال، چند هفته قبل از عید، خرید پوشاک افزایش می‌یابد و باید کمک به زنجیره تولید پوشاک در اولویت قرار گیرد. بنابراین، باید نتایج رصد این کارگروه راهنمای اعطای اوراق قرار گیرد.

- عرضه اوراق گام در بازار سرمایه هماهنگ با ظرفیت تقاضای بازار بدهی: بانک مرکزی و دولت با اهداف تعمیق بازار اوراق بدهی و انجام عملیات بازار باز و تأمین کسری بودجه از طریق انتشار اوراق بدهی دولت، قصد عرضه حجم بالایی از اوراق بدهی را دارند. از سویی، قرار است اوراق گام در بازار سرمایه عرضه شود که حجم اولیه آن ۵۰ هزار میلیارد تومان اعلام شده است. در واقع، وقتی اوراق گام در بازار سرمایه عرضه می‌شوند، مانند اوراق بدهی بوده که توسط بخش خصوصی عرضه و توسط بانک تضمین شده است. از این رو، باید در عرضه اوراق گام و عرضه اوراق بدهی دولت هماهنگی لازم وجود داشته باشد تا بازار دچار اضافه عرضه یا تقاضای اوراق بدهی و اختلال در اهداف سیاست‌گذاری پولی (عملیات بازار باز) نشود.

- تهیه بانک اطلاعاتی از واحدهای تولیدی فعال و غیرفعال: برای پیشگیری از بروز فساد و سوءاستفاده از این طرح، لازم است بانک اطلاعاتی از واحدهای تولیدی کشور توسط وزارت صمت تهیه شود و در اختیار بانک مرکزی قرار گیرد. با استفاده از این بانک اطلاعاتی مشخص شود که بنگاه متقاضی طرح گام به‌درستی تقاضای خرید مواد اولیه کرده است و قصد واسطه‌گری ندارد.

اغلب طرح‌های ارایه اعتبارات ارزان‌قیمت - در همه کشورها و جوامع- زمینه‌های مناسبی برای شکل‌گیری فساد دارند و این طرح نیز از آن مبرا نیست. این در حالی است که در سال‌های اخیر سرمایه اجتماعی کشور به دلیل فسادهای چند هزار میلیارد تومانی در سطح مناسبی قرار ندارد و اعتماد مردم به بانک مرکزی با تلاش‌های رییس جدید بانک مرکزی در حال بازسازی است. بی‌توجهی به زمینه‌های احتمال بروز فساد این طرح، می‌تواند آثار زیان‌بار شدیدی بر امنیت اقتصادی کشور داشته باشد. در نهایت، طرح گام یک ابزار است و میزان فایده آن به نحوه استفاده از این ابزار بستگی دارد. از این رو، در ادامه، پیشنهادهای سیاستی برای اجرای بهتر این طرح و حمایت از بخش تولید ارایه می‌شود:

- تعیین نهاد نظارتی مشخص و دقیق در خصوص فرآیند اجرای طرح: وجود نهاد نظارتی قوی در فرآیند اجرای این طرح ضروری است که مسیر مبدأ تا مقصد هزینه‌کرد این اوراق را رصد کند و این طرح به هدف خود در حمایت از بخش تولید برسد، زیرا امکان سوءاستفاده از این طرح از طریق فاکتورسازی صوری وجود دارد. از این رو، ضروری است در بانک مرکزی کارگروهی مسئول نظارت بر اجرای این طرح باشد و ماهانه گزارش عملکرد ارایه دهد.

- تشکیل کارگروه رصد بازارهای مختلف کشور و ارایه اوراق براساس پیش‌بینی تقاضا: باید کارگروهی برای مطالعه و رصد مداوم بخش‌های مختلف بازارها تشکیل شود، به‌طوری که مانع ارایه اوراق گام بیش از ظرفیت تقاضای بازار کالای نهایی شود تا از مشکلات نکول